

בעזרת השם יתברך

ספר
בית שמואל
ואהל רחל
על שחיטה וטריפות

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

בית שמואל ואהל רחל

תכנית

דיני איסור והיתר מחלק א' של יר"ד

עפ"י דיני השו"ע ונרשאי כליו, הט"י, הש"ד, ופרי מגדים
הובאו ביתח יוסף, ככתבם וכלשונם ממש.

חלק ראשון

עם מפתח פרטי בתחילת כל סימן. כולל כל דיני שו"ע עם הפרמ"ג בכלל.
ומפתח כללי של כל הדינים הנ"ל, על פי סדר אלף בית.

אהל רחל

כולל מהות עניני שחיטה, טרפות, מאכלות אפורות, ומאכלות בכלל
ולדופקי בתשובה נפתחות דלתי תשובה
ילקוט תשובות נבחרות מפוסקים ראשונים ואחרונים
משתמש גם כן בתור תרגילים, לדיני השלחן ערוך

מאת הרב

יהב"ץ בו שמואל

ניו יארק

שנת תשי"ב לפ"ק

חזינועשטער פאָבלישינג קאָמפּ.

211 איסט בראַדוויי

ניו יארק, נ. י.

BETH SHMUEL

Copyright 1952 by

RABBI J. H. BECK-COHEN

MONTREAL, CANADA

Printed in U. S. A.

MOINSTER PUBLISHING CO.

211 East Broadway

New York, N. Y.

ונקרא שיטוי כובע. ואמרי רבנן. משיטוי כובע ולמטה. כשרה. שהוא כמו אצבע למעלה מטבעת הגדרולה (ט"ז). ולתחילה ישחוט למטה מטבעת הגדרולה (דמ"א). משמע דיעבד כשר אפילו למעלה עד שיטוי כובע. וכן כתב מהרש"ל. דהך שיעור של טבעת הגדרולה. הוא להרחיקה מחמת חשש תקלה. ובה"מ יש לחלק (ט"ז). הלשון רחוק. דמ"א מכשיר דיעבד אף בלא הפ"מ. ורש"י דוקא בה"מ. כשר דיעבד לדמ"א שלא הגיהה התיטם עצמן. כשר דיעבד לדמ"א (פ"ג). על המחבר כו' (פ"ג).

שיעורו למטה שיעורו למטה עד ראש כנף האונא כשנשפחין אותה. ועולה למעלה עד מקום שמיניע ראשה בקנה. אז הוא המקום בעצמו שהיתה נוגעת כשהיתה חיה הבהמה. והיתה רועה כדרכה כשתמשוך צוארה לרעות. בלי שתאנוס עצמה למשוך צוארה ביותר (מחבר). ובעוף למטה יבועף בקנה. כמו ברושט (דמ"א). עיין ס"ק ד' כל הסעיף (שם). ולפי' שיעורא דעוף למעלה בקנה שיטוי כובע. וכנגדו ברושט. ולמטה עד גנו או אגפים. וכנגדו בקנה. ועיין ב"י. כ"ד בשם הכלבו כו'. דבעוף לא שייך שיטוי כובע. ועיין תב"ש. ג' (פ"ג).

(ב)

מקום שחיטה ברושט ברושט מתחלת המקום. כששחוחתכין אותו מתכווץ. עד מקום שישעיר. ויתחיל להיות פרצים פרצים בכרס (מחבר). פי' שהעור מתקמט. ונעשה קמטים במקום השחיטה. והחלל כתכסה. משא"כ בתורבץ. נשאר החלל מגולה. ואין מתקמט (ט"ז). ובה"מ כתב התב"ש. דגודל א' ד'י. בין בהמה וחיה דקה. (ושיעורו לכתחילה הוא ר' אצבעות מחיבורו בלחי) ועוף כשיעור הקנה. כן שיעור הרושט למעלה כו'. ואנו נוהגים באמצע. והוא שחיטה נכונה

תורבץ

(פ"ג). שחט למעלה ממקום זה. והוא הנקרא תורבץ הרושט. או למטה ממקום זה. והוא מתחילת בני מעיים. שחיטתו פסולה (מחבר). כל זה הוא לשון הרמב"ם. וכ' עליו הכ"מ וז"ל משמע דנבילה חיה. שהרי כ' בפרק ג'. כל מקום שאמרנו בשחיטה פסולה. הרי זה נבילה כו'. ונ"מ לדין במאי דהוה נבילה. לענין או"ב (ש"ד).

שיעור תורבץ הרושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה בבהמה וחיה. כדי שיאחז בשני אצבעותיו (מחבר) גם זה הוא לשון הרמב"ם. ומשמע דסבירי ליה. דכל בהמות וחיות שוות גדין זה. רק בעוף שיש במינו קטנים. לפי גילו וקטנו כו' (ש"ד). וי"א. כדי רוחב ר' אצבעות. וקבלה ביד הקדמונים. שבכל בהמה וחיה. השיעור עד מקום שמיניע שם און הבהמה או החיה. כשנשפחים אותה (דמ"א). ובעוף הכל לפי גילו וקטנו (מחבר) ואין חילוק בין יונק לשאר עופות. ורכולן שיעורו שוה (דמ"א) ולמטה בעוף. עד הופק (מחבר). עד גנו של זפק. ולא עד בכלל. וכ' ב"י סימן להבחין אס' שחט בגנו של זפק. אם נראה עוד לכן. בירוע שנגע בו. לפי שהאדום מצוי יותר ברושט מבחורץ מן הלבן. והלבן יותר ארוך מן האדום. ועוד סימן דבנגז חופק אין בו שני עורות כמו ברושט (ט"ז). ועוף שאין לו זפק. עד בין הגנפים.

מקום הנכון לשחוט ולפי שאין אנו בקיאים בשיעורין אלו. נכון לשחוט באמצע הצואר לארכו דאז יוצא מידו ספק (דמ"א). עוף שאין לו זפק כגון אורזא. ממקום התחלת אנפיים בגוף (פ"ג).

(ג)

מן הצדדין צדיך השחט שישחוט באמצע הצואר. ואם שחט מן הצדדין. שחיטתו כשרה. והוא. שהחזיר הסימנים. ויריע

אחל שחיטה רחל

בעפר (ויקרא י"ז). הטעם לערב את הדם בעפר ואפר. כדי שלא יבוא לאבלו (רשב"ם). וגם ביאסור אמ"ה יש בו משום חשש אכילת נשמה. כמדומי בקרא. אך בשר בנפשו. לא תאכלו (בראשית. ט') כדם בישרא ותליש מן חיותא היא בזמן הנפשה ביה. או דחלוש שן חיותא נכיסחא (שחוחט) ועד דלא נפקא כולה נשמחא לא תאכלון (יונתן). אמר להם אבר מן החי. כל זמן שנפשו בו לא תאכלו מן הבשר (רש"י). וכנתבאר לעיל. שעיקר תאמת וחשוקת לבנם הרעה בהריגת בעיה. כל היה לשם אכילה. רק לשם רציחה הנפש בלבד. לעקור ולחתוך אברים שלמים. ודוקא במתכון. כשהיה הבעיה מסבוס בדמו כשעודו חי. ועל רציחה כזאת בלי שום תכלית כלל נאמר בתורה. לא תרצח. רציחה לשם רציחה. כמבואר במפרשים שלשון רציחה היא הריגה בחנם. (רשב"ם. שכות כ').

ונכון לדעת. שהרגש של רציחה. הנמסר לנו לירושה מאדם הקדמון. היה נחשב לו או לדבר נחוץ לשם קיום המין. כי בזמן ההוא היה כל יציר אשר נברא. האדם והבעיה. נמצא במצב של הבא להרגן השכם להרגו.

הכיסוי הפסק (מחבר). ועל הכיסוי השני צריך לחזור ולברך. שהיא מצוה חדשה הבאה לו אח"כ (ט"ז). וזה לשון הלבוש היה סבד שצריך לברך ולכסותו בין כל חדא. או ששכח שיש עוד לשחות. אי"כ ברכת הכיסוי לא קאי כ"א על זה. ודאי צריך לחזור ולברך על כיסוי ב'. משא"כ אם היה סבד שצריך לכסות תיכף. ובכריכה נתכוון גם על כיסוי ב'. אי"צ לחזור ולברך על כיסוי ב' (פמ"ג).

אם שחט חיה. ורוצה לשחות חיה ובהמה בהמה. מכסה דם החיה. וישחוט בהמה בלא ברכה. (רמ"א). ולפי מה דקיי"ל לקמן סי' כ"ח. כ'. דצריך לברוק הריאה. קודם הכיסוי אי"כ יפסיק הרבה בין שחיטה לשחיטה. ויצטרך לברך פעם אחרת. בלע"ז שישחוט מתחילה הבהמה ואח"כ יכסה החיה. ולא דמי לשח בין חיה לחיה ולנמלך (ש"ד).

אליבא רכ"ע. יתן לכתחילה דעתו בשעת ברכה על כל מה שיביאו לפניו. שו"ב דמתא וכ' מהרש"ל והפרישה והב"ח. דהשוחט המושכר המיוחד לשוחט קבוע לעולם. דעתו על כל מה שיביאו לפניו. אפי' בבי מינים. ואי"צ לברך כל זמן שלא שח בינתים (ט"ז). והיינו אף שאין לפניו עוד מאותו שבירך. אפי"ה דעתו על כל מה שיביאו לו ובעי"כ. ששוחטין עופות הרבה. ברכה אחת לכלול. ומ"מ נוהגין קלות ראש. ומדברים שם שיחה בטילה שלא מעניני שחיטה. וזה אין נכון. ומה בכך דדעתו על הכל. מ"מ והוה הפסק (פמ"ג).

כפה בינתים (ח)
לשחות עוד. ושכח וכיסה ובירך. ויש לו לשחות עוד. כשחוזר לשחות אין צריך לחזור ולברך על השחיטה. שאין

סימן כ.

מקום השחיטה בצואר, ובו ד' סעיפים.

(א) מקום השחיטה בצואר. בקנה לצד הראש. שיפוע כובע. טבעת הגדולה. שיעורו למטה. בעוף. שיעורו למטה. בקנה. בחשט. (ב) טבעת החיה. בחשט. תורבץ. החשט. שיעור תורבץ החשט. בעוף. להבחין בגנז של זפק. עוף שאין לו זפק. אהוז. מקום הנכון לשחוט. (ג) שחט מין הצדדיו. עוסק דרך שחיטה. כמו חותך בבשר. לא הוי שהיה. (ד) הזמנת הסמינים.

שהרי שחט משפוי כובע ולמטה. ואם לא שייר מהם כלום. אלא שחט למעלה מהם. הרי זה מוגדמת (פ"י) הגרמה. הכרעת הסנין חוץ למקום שחיטה לצד הראש או לצד הגוף) ופסולה (מחבר) ז"ל כל בו. ענין שיפוי כובע הוא. שע"פ הטבעת הגדולה. יש שנט בשד. ופי' הבשר עשוי חטים. ועל אותן חטים. כיסוי גדולה. ומכסה סביב זה הבשר כמו כובע. ובאמצע זה העצם יש שיפוי אחד בגוף העצם.

(א)

מקום השחיטה בצואר מקום השחיטה בצואר בקנה לצד הראש. והוא קודם שיתחיל הכובע לשפוע ולהעלות. והיינו שייר בחיטי. והוא שבסוף הקנה למעלה. יש בתוך טבעת הגדולה. כמו שני גדרים מגוף שחוט (פ"י) תתנום בבל אוזן החוטם דבאורן. כלומר הקשה שבאוזן. ונקראים חוטי. ואם שחט בתוך החיטין ושייר מהם כל שהוא למעלה. כשרה.

א ה ל ח ח ה ל

אוכלה בשד. כי תאוו נפשיך לאכול בשד (דברים י"ב). כלומר אם באמת רצונך רק באכילת בשד בלבד. או מותר לך. וכן מצינו רמו בשים ופומקים. שיעקר בחנת ההשגחה העליונה באיסור דם. היתה הקפדה משום אכילת נשמה. לכן אין איסור כרת רק בדם הנפש (כריתות כ"א. יו"ד ה"ל דם). דם הנפש היא דם התמימת. והוא דם השוהת בשעת שחיטה. ובי גזני דמים ויודין בשעת שחיטה. הראשון שחור. והשני אדום. ואח"כ הוא מתחיל לקלה. ואח"כ כשמתעטס הדם שווד ושוות. ושלשתן נקראין דם התמימת (חולין י"ג). ואין דראוי לבעל נפש שאיכל נפש. כי הנשמות כולן לאל הנח. כנפש האדם וכנפש הבהמה לו הנח. ומקרה א' להן. כמות זה כן מות זה. ודוח אחד לכל. ולכן יש בה דעת לברוח מן הנזק. וללכת אחר הנאות לה. והיכר בדגלים. ואהבה לדם כאהבת הכלבים לבעליהן. והיכר מופלא באנשי דעת בעליהם וכי' (רמב"ן אורח). ובכל מקום שאתה מוצא היתר אכילת בשד. שם אתה מוצא איסור אכילת דם. כמבואר בקרא. איש אשר יצוד ציד חיה או עוף. ושקר את דמו. וכסהו

כהלכתו. פסולה (מחבר). חלדה היא לשון הטמנה. ע"כ נקדחת חולדה בלשון זה. המטמנת עצמה בארץ. כן הוא בגמרא חולין. כ' (ט"ז) התב"ש ט"ו חקר מה הוא החלדה שאסרה תורה. אם שיהא השחיטה מגולה. או שיהא הסכין מגולה. ונפ"מ. או כיסה מפלית על צד העב. ומקום השחיטה נדאת מצדדי הסכין כו'. ולענין דינא שניהם בספק ויש להחמיר. וצ"ע (פמ"ג). הכניס הסכין תחת ב' הסימנים ושוחטן ממטה למעלה. כ"ש דהוי חלדה. או שחט התחתון ממטה למעלה. והעליון כהלכתו. דהוי חלדה (ש"ך).

(ח)

תחת צמר החליד את הסכין תחת העור. מפיכך: מפלית או תחת צמר מסוכך בצואר הבהמה. או תחת מפלית

הקשורה בצוארה. או שהמטלית דבוק בו בשערה ושחט. שחיטתו פסולה (מחבר). כל זה ספק פסולה. דבעיות שלא איפשטא נינהו (ש"ך). אם המטלית פרושה על צוארה ושחט. שחיטתו כשרה. ויש מי שפוסל גם בזה. ולכתחילה יש לחוש לדבריו (מחבר). עיין ט"ז דהעבל הלהכ כש"כ דלא כב"ח שאוסר בדיעבד אם ראש הסכין מכוסה. אמנם אם במקום ששוחט מכוסה. וראי אף בדיעבד אסור. וכמו שכתב הש"ך. ט"ו. ומש"ה צריך ליוהר לכתחילה שלא מתכסה במקום שחיטה (פמ"ג). ועיין נה"כ שמתוך קושית הט"ז. ע"ש. ובכבשים שיש להם צמר מסוכך בצואריהם. צריכין לתלוש הצמר המסוכך שלא יבוא לידי חלדה (רמ"א). במרדכי סיים שגם בעופות יש למרוט הנוצות מהן הנוצות במקום שחיטה והרב סמך על מה שכתב בסוף סימן כ"ג. לכתחילה אין למרוט אם יוכל לשחוט

(ט)

לשחוט בראש הסכין צריך ליוהר: כשארם שוחט וחס על העור שלא יעשה בו קרע גדול. ושוחט בראש הסכין ומתכסה מהעור. אמנם אם שוחט באמצע הסכין. אין לחוש באמצע. וראשו מתכסה אם ראשו מתכסה בעור. כיון שהסכין במקום ששוחט בו כנגד הסימנים אינו מכוסה. ויש מי שמחמיר גם בזה. ויש לחוש לדבריו לכתחילה (מחבר).

מו"ח ז"ל. חולק על פסק זה מטעם כו'. ע"כ יש לאסור אף בדיעבד. ע"כ. ואין מזה תפיסה כלל. דהתם קאי שהוא שוחט גם הסימנים בראש הסכין כו' (ט"ז). מה ש"כ המחבר ויש לחוש לדבריו לכתחילה. קאי על זה. שבמקום ששוחט הוא מגולה. אבל בדין הראשון. כששוחט בראש הסכין והסכין במקום ששוחט מתכסה מהעור. דעת המחבר דאפילו בדיעבד פסול (ש"ך).

א ה ל שחיטה ר ח ל

שאין רוח המקום נותה הימנו. והותר רק משום מוטב שיעשה בהיתר. ומבואר בקרא. איש אשר יזרז יזרז יד חיה או צוף כו'. בא למד שאע"פ שהותר לאדם שחיטת בע"ה. עכ"פ צריך ליוהר. שלא יזרז הדבר בהתמיות רק באקראי. כמבואר במפרשים. ועתה מה יאמרו הבריות על איש אתה העומד יום ולילה. וחורבו שלושה ביום בתמידות. לשחוט בע"ה גדולים וקטנים למאות ולאלפים. האם לא יהיה נחשב בעיני כל רוצחו כעין רוצח העומד הורג נפשות. לכן צריך השותף להשתדל בכל כוחו להוכיח הרבים בפני קהל ועדה. על ישרתו ותמימתו בימים היום יומים. ושאין שום שמץ רציחה בלבו. ולשם תקנה הוציא הדבר מרשות הרבים לרשות היחיד של המומחה. לטובת הבע"ה. ונמסר הדבר בידי אנשים ידאים ושלמיים. הנחשבים כשליח יצבור המרוצים לקהל. לעשות מלאכתו מלאכת הקודש במצות השם יתברך. (עיי' השמטה ברוך דף 236.)

מלאכת הקודש ולפי זה יתורץ. מה שרבים תמיהו. וזה אל זה שואלין. איך קוראין לעסק השחיטה בשם מלאכת הקודש. איזה קדושה יכולה להיות במלאכה זו. כי אינם מבינים שעיקר הכוונה בקדושה זו. היא על נקוי מלכלוך וגיעול הנפש. על דרך והיה מתנין קדוש (זכרים. כ"ג). והוראות להיות מופרש מן התכונות הגשמיות. וההאחזת התורמיות המלכלכות את הנפש. ומה שמשמש חיבת נקי בגופניות. משמש

(י)

חלדה במיעוט בתרא אם לאחר שחט רוב הסימנים החליד הסכין תחת מיעוט הנשאר משניהם או מאחד מהם ופסקו, מותר, ויש מי שאוסר גם בזה, וראוי לחוש לדבריו לכתחילה (מחבר). והמנהג להטריף כל חלדה, בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא, בין בקנה בין בושט (רמ"א).

(יא)

במיעוט קמא אם החליד הסכין תחת מיעוט הראשון ושחטו ממטה למעלה, ואח"כ גמר השחיטה כדרכה, וכן אם שחט רוב הסימן בבהמה והחליד הסכין תחת מיעוט הנשאר, ושחט סימן השני, פסולה (מחבר). ודקא בבהמה ולא בעוף (ש"ך) והיינו להמחבר, אבל לרד"ך ודאי אף בעוף פוסל שהיה רדסה חלדה במיעוט בתרא, ואף להמחבר אין לעשות כן לכתחילה, דבעינן שישחוט ב' הסימנים כו' (פמ"ג). אם שחט מיעוט הראשון בחלדה, וגמר השחיטה שלא בחלדה, פסולה (מחבר). אושט קאי, וראילו הקנה לא נאסד משום חלדה במיעוט קמא, מירד רהוה אחצי קנה פגום (ש"ך). וראוי שתדע, רנהי ולדידיה אין חלדה פוסל במיעוט קמא דקנה, אם תפס הקנה לבדו, זה אף לרד"ך כשר, מכל מקום דקא בתחילת השחיטה, הא שחט הושט בבהמה, ואחר כך החליד במיעוט קמא דקנה, דעת הריב"ש, הוה נבילה ודאי, ואנו כתבנו דע"כ מירד ספיקא אף נפקא (פמ"ג).

(יב)

הגרמה הגדמה כיצד, זה השוחט בקנה למעלה במקום שאינו ראוי לשחיטה, או שהתחיל לשחוט במקום שחיטה, ושחט מעט והטה הסכין חוץ למקום שחיטה למעלה ונגמרה שם, אבל שחט רוב חלל הקנה במקום שחיטה, והטה הסכין חוץ למקום שחיטה למעלה, וגמר שם שחיטה כל הקנה, כשרה (מחבר). בטור

כתב, אפי' לאמן רפוסל שהייה וחלדה במיעוט בתרא, והטעם, דכאן אין עושה פסול במקום שחיטה, רמה שחוטך אח"כ במיעוט הקנה, הוה כאילו חותך ברגל אחר שחיטת רוב הסימן או סימנים (ט"ז), ומיהו אנו נוהגין כדעת הג"ה, דפוסלין אף הגרמה במיעוט בתרא, ואף בהפ"מ אנו מחמירין, דקבילו עלייהו במדרנות אלו כמ"ש התב"ש, י"ח. ומ"מ יש הבדל, דאילו שהייה רדסה חלדה יש חשש דרדא דאורייתא מבקעיא דלא אימפשטא לפירוש התב"ש, ולפי' הרשב"א ע"כ"פ מדר', ובגהרמה רק מצד המנהג לחדר (פמ"ג), אבל בדוב הטבעות לא סגי, לפי שאינן מקיפות את כל הקנה, ואע"פ ששחט רובן, עדיין לא שחט רוב הקנה, חוץ מטבעת העליונה שהיא מקפת כל הקנה, טור (ש"ך). ואם שחט רוב שניים בבהמה במקום שחיטה, והשלים השחיטה בבהמה לא בדרסה, כשרה, ויש מי שפוסל בדרסה, ויש לחוש לדבריו לכתחילה (מחבר). והמנהג להטריף בין בדרסה בין בהגרמה, בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא, בין בקנה בין בושט (רמ"א).

(יג)

הגרים שליש, הגרים בקנה בתחילת ושחט ב' שלישים, שליש, ושחט ב' שלישים, כשרה (לדעת המחבר). דהא יש כאן רוב בשחיטה, וכן בשחט שליש והגרים שליש ושחט שליש, כשר מהאי טעמא (ש"ך). שחט שליש והגרים שליש, וחזר ושחט שליש האחרון, כשרה (מחבר). הגרים שליש ושחט שליש, וחזר והגרים שליש האחרון, הרי זו פסולה (מחבר). דהא יש כאן רוב בהגומה (ש"ך), ואם דרס או החליד בשליש דראשון או אמצעי, הרי זו פסולה (מחבר). כל הסעיף בזה הוא לשון הרמב"ם, ג' מהלכות שחיטה, ונתחבטו בפירושו הריב"ש והכסף משנה כ"ו. ולפי ע"ד דברי הרמב"ם פשוטים, דלכך דקדק

רחל

שחיטה

אהל

מלת קדוש ברוחניות, ומטעם זה נקרא נשואים ויעוד בין איש לאשתו בלשון קדושין. המרנו על כלת רוחני, לשם ישוב העולם, ולא לשם נזות והקדושת כבהמה. וזהו שהתנה הקב"ה עם עם ישראל בצאתם מצרים לאמר, ואהם יהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות, י"ט), כלומר, לעשות כל הדברים הנשמיים לשם כלת רוחני, כמורנו בחז"ל, קדש עצמן כמותר לך (ויכחות, כ'). וכל דבר גם יבולים להשתמש בקדושה, כמפורש בקרא, קדושים תהיו, כי קדוש אני (קדושים), ובענין עריות הכתוב מדבר, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדושה (ויק' רבה), הכונה, שיקדשו עצמן במעשים הללו, ולא יעשה הדבר לתאות הבשר, אלא בקדושה וטרה כמו שמתקצף בציצית מניחת תפילין, ומאמרם ז"ל, יהיה רומע לו כמי שכטאנו שו, ולאיש כזה קדוש יאמר לו (ע"י אורח), ולשון זו מצניח בהענין של שחיטה, דכתיב והייתם קדושים, כי קדוש אני, ובכלל השחיטה מה דכתיב בחז"ה, להבדיל בין הסמא ובין הסהור, וקבלו חז"ל דקאי השחיטה, שצריך האדם להבדיל ולענין שיהיה נשחט כהוגן (שמי"ח), וכן הוא הדין בכל עניני נשמיים, אם משתדלים להסיר הקליפה המגושמת מעליו ולהלבישו

אורך, בכל אלו נותנין חומרי נבילות וחומרי טרפות עכ"ל. חומרי טרפות לענין או"ב, והיה כיומי הוה ספק טרפה ומכסה בלא בדכה, וחומרי נבילות, לענין איסורי מבטלין ושאר ענינים (פמ"ג). בטור כתב שנעקר הסימן או נשמט כו', ונ"ל פירשו, דנעקר היינו בכח אדם, ונשמט היינו מטעמא של בהמה ע"י נדנודה (ט"ז), ואין חילוק בין בשעת שחיטה לקודם לכן, כמ"ש הש"ך (פמ"ג). ואם נתלש הבשר עם הסימנים, אפי' נעקרו כולן, ס"ל להמחבר דכשרה (ש"ך). שחט א' בעוף או רובו, ואח"כ נשמט השני,

שחט א' בעוף, שחיטתו כשרה (מוזבר), ואם ונשמט השני נשמט אחד מהם ואח"כ שחט השני שחיטתו פסולה

(מחבר), דאף על גב דעוף השדרו כיומן אחד, מ"מ בעינן שיהא שניהם ראויים לשחיטה, הרשב"א (ש"ך).

ואנו נוהגין להטריף כל עיקור, בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא, בין בקנה בין בושט (רמ"א), פי' כמה שמשמע דס"ל להמחבר דאפי' עיקור בשעת שחיטה, אינו נוטל אלא בנעקר קודם גמר שחיטת רובו, בזה אנו נוהגין להטריף כל עיקור, אפי' כ"ש כו'. מיהו בנשמט קודם שחיטה מוקמינן ליה אדינא כו' (ש"ך), ודוקא לאחר שחיטה, אבל בחייו כשר, אלא שאין שחיטה מועלת בו **נעקרו בחייו** (שמחמת העיקור מתנדנדן הסימנים, וא"א שתחטט בהכשר, ש"ך), ולענין החלב והבצים, דעת הר"ב להכשיר, והאחרונים אוסרין (רמ"א) (פ"מ).

בצחות לשונו, ואם דרס או החליר בין בשליש הראשון, בין בשליש האמצעי בה', דקאי על מה שאמר הגרים שלישי, ושחט ב' שלישים, או שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי וכשירה עליה קאי ואמר, דלא תימא, כיון דהגרים שלישי א', כשר, א"כ ה"ה כשדרס או החליר שלישי הראשון או האמצעי יהיה כשר, דכיון דהגרמה לאו במקום הגרים היא, לא נחשוב אותה כלה, וא"כ יחשב כאילו דרס או החליר במיעוט קמא, קמ"ל דליתא כו', והשתא מירא הרמב"ם שפיר בקנה, ולכך הו' דאי פסולה (ש"ך).

(ד)

בושט כל אלו החילוקים כשהוא ודאי שלא נגב בושט, אבל בקנה לצד מעלה, אבל בושט אפי' שחט בו כל שהוא חוץ למקום שחיטה, בין לצד מעלה בין לצד מטה, וכן בקנה לצד מטה קודם גמר הכשר שחיטה, אע"פ גמר כל השאר במקום שחיטה, הרי זו פסולה, ממני שנקובת מקומות הללו במשהו (מחבר), והנהגה להטריף מ"מ ואין לשנות (רמ"א).

(טז)

עיקור עיקור כיצד, כגון שנעקר הקנה או הושט מהלחי ומבשרו, ונשמט אחד מהם או שניהם קודם גמר שחיטה (מחבר), משמע דאם הבשר על הסימנים עדיין כשר, אבל בטור משמע דטריפה כל שנשמט מהלחי כו' (ט"ז), והתב"ש העלה להלכה להחמיר ככל הפירושים, דאם ניטל הסימן מבשר, טרפה אף שהמיעוט שלם במקום אחד, ואם ניטל מהלחי, או א"א נדלדל, שאין המיעוט שלם במקום אחד, טרפה, וסימנים שנפרקו זה מזה באורכן ברובן, או שהסימן נפרד במקום חבורו בצואר רובו

א ח ל שחיטה ר ח ל

בלבש הוגן, יבולין להשיג ולהגיע למדריגה של קדושה, שהיא נקודת הגובה, במשתמש בדברים טבעיים. כי במקום שהבעל תאווה הגם משתמש בעובדו הטבעיות לשם תאוה בעלמא, האדם השלם משתמש בתאוה זו ממש, לשם תכלית, לקיום המין לחיקון העולם, ובמקום אכילה גסה, הוא אוכל אכילתו לשם סעודת מצוה, לשם קיום גוף וגשמ. והמגיע למדריגה של קדושה, גם מעשה עבירה ממש, כלומר שנחשב באחרים לעבירה, נחשבו לו למצוה זהו מה שנקרא בחז"ל, מצוה הבאה נכעביה, ונאמר על זה, גדולה עבדיה לשמה, שנאמר, בתוך גשם יעל אשת חבר הקני, נמשש באהל בארץ כו'. נשים באהל בארץ כו'. נזירה, נזיו, כי בכל דברים טבעיים הכרחיים לקיום העולם, יש דרך אחד, וההפרש נעשה מההלכים בו, כנאמר ישירם דרכי ד', ודעיקים ילכו במ, ורשעים יכשלו גם (הושע, י"ז). בנות לוס הן שכיונון לשי"ש, נאמר בהן צדיקים ילכו גם, הוא שבין לשם עבירות, נאמר בו ופושעים יכשלו גם (נזירה, כ"ג).

ואבותינו הקדושים הריבוי ורך ומסילה בכל דרכי החיים לבניהם אחריהם מעשה אבות סימן לבנים לכל דור ודור, שבשכל זה הם נקראים אבות (פיונים), הם היו הראשונים לסגל ולתקן דרכים כמדובר שמהם החיים, לעשות ציונים וסימנים, לדעת באיזה צד נוסות, כדי להשיג ולהגיע לתכלית הנרצה. כמדובר בחז"ל, מעשה אבות סימן לבנים, סללו והתקינו שבילי הדרך בנסיות וכוחות הטבעיים שבאדם, להנחותם, לצד הטוב והמועיל, להציאנו ממחב הכהמים, ולדרכנו למדרגת אדם השלם, ולכל אחד מהאבות הקדושים נטל לתקן חלק אחד מהתיקונים ביסודי החיים.

אם איתא דהוה שמוטה מקמי הכי, הוי חזי ליה או מרגיש בו, כי מי יכול להבחין בזה, ה"ה כעצמים בבטן המליאה (פ"ט).

ומיחו השוחט נאמן שלא היה שמוטה, דעד אחר נאמן באיסורין, כ"ש כאן רדוב מסייע ליה (פמ"ג), ואפי' זרק העוף מידו ולא אמרינן דמחמת זריקה או פרכוס נשמת (רמ"א), הש"ך הראה מקום לסי' כ"ה, ר', ועיינתי שם ולא מצאתי בלום, הרתם כתיב, דאם זרק הקנה מידו, יש לחוש דע"י זריקה נתרבח, ולא וושט, ואם נאמר דגם כאן נמי דוקא נשמת וושט, הא קנה תולין דרך זריקה נשמת, ונאמר אף לנשמת הוא בן בו', זה א"א, דכל ספק בשחיטה אף שיש לתלות לא תלינן (פמ"ג), מיהו השוחט נאמן לומר שלא היה שמוט בשעת שחיטה (רמ"א), ואין זה סתירה למה שכתבתי בסעיף הקודם, שא"א בזה לידע בשעת שחיטה, דכאן מיירי שבמקום השחיטה נראה אח"כ שינוי ממה שהיה בשעת שחיטה, דהיינו שבמקום השחיטה נראה העקירה, כי המקום הנעקר נתהפך ובא לשם, ובוה נאמן לאמר שלא היה בשעת שחיטה כ"י (פ"ט), והתב"ש, ל"ב כתב, שאין להתייר, דמה אריה שמעקריה בא לכאן, דלמא ע"י פרכוס בא לכאן, אלא דמהר"י איירי שבדק השוחט ותקף אגודל, ואח"כ נמצא שמוט, נאמן השוחט, ולא תימא היבא דאיתחוק ואין בידו, אין נאמן (פמ"ג).

(יח)

הסימן השחוט שמוט אם נמצא הסימן השחוט שמוט, אם כששחט תפס הסימנים בידו, או עוד בית השחיטה מאחוריו ונחק הסימן תחת העוד, הרי זו פסולה (מחבר), כיון שתפס הסימנים, אפשר לשמוטה שתשטם, ואפשר שנשמת קודם שחיטה, והוי ספק נבילה (ש"ך), ואם לאו (שלא תפס) מותר ע"י בדיקה, שיביא בהמה

(טז)

נעקר ונשתייר נעקר הסימן ונשתייר בו משהו, כשר, והא דפסול בעיקור היינו שנעקר כולו (מחבר), שמעע בהדיא שאפי' בשעת שחיטה לא אסרינן בעיקור של שמיטת הסימן, אלא בנעקר כולו כ"י, ואין נמצא שום פוסק שיחלק בזה, ואין בו שום סברא אחרת (פ"ט), ומ"מ לידן כ"י הרמ"א שפיר, דמחמת מנהגא אנו מטריפין עיקור כל שהוא בשעת שחיטה, כמו שכ' הש"ך אות כ"ג (פמ"ג), פי' דהכי קאמר, דדאי מדינא אף בשעת שחיטה בעינן שנשמת רובו מלחי כ"י, אלא מצד המנהג אנו מטריפין אם אירע בשעת שחיטה, ולא כט"ו שהתיר אפי' בשעת שחיטה אם נעקר כ"ש, ווי"ש רמ"א, ואנו נוהגין להטריף, כל עיקור, ד"ל, כל שהיה בשעת שחיטה ואפי' במיעוט קמא דקנה שנשמת כ"ש, דעדיין לא התחילה השחיטה כלל, מידי דהוה אחצי קנה פגום, אפי' משום חשש שמא נגע בושט, והוה בשעת שחיטה תו מחמירין מצד המנהג, ויש למרש עוד, דאף אם תפס הקנה לבדו, אפי' ביון שאירע בשעת שחיטה, מטריפין מצד המנהג כ"י (שם).

והוא, שאותו הנשאר הוא במקום אחר (דכשר לדעת המחבר), אבל אם מיעוט הנשאר הוא מדולדל, שהוא מעט כאן ומעט כאן, פסול, שניכר הדבר שנעקר בבתו, ומה שנשאר מחובר, חיבור מדולדל הוא, והוי ליה נעקר כולו ופסול, אבל לא נעקר אפי' מיעוט ורובו קיים, אע"פ שרוב זה הנשאר הוא מדולדל, מעט כאן ומעט כאן, כשר (מחבר).

(יז)

אחד שחט שחט אחד מהסימנים, ונמצא ואחד שמוט השני שמוט, ואין ידוע אם קודם שחיטה נשמת או אחר שחיטה, הרי זה פסולה (מחבר), פי' ספק נבילה (ש"ך), וסיים מהר"ק שם, ואין לומר

א ח ל ש ח י ט ה ר ח ל

והתיקון בחלק זה נשל בגורלו של יצחק אבינו ע"ה, כמבואר במפרשים בפי הקרא, אברהם לא ידענו, לישן עבר, וישראל לא יכידנו, לישן עתיד כ"י, הענין היא בזה, כי יצחק לבדו מתאמץ לפני הקב"ה להצילני מן הדין, כי בבריתא העולם היה חסד לאברהם, ומדת יעקב שמור לעתיד, ועולם הזה מתנגז ע"י יצחק, לזה אמר כי אין ליצחק לסמוך על חסד אברהם, שקדם אליו, ולא על יעקב שהוא שמור לעתיד (עשרה מאמרות, ח"ג), ועל יצחק היה מוטל לחקן החיים הנוכחים היום יומים, להניח היסוד לבנין הרצל האמצעי, מהשלשה דגלים שהעולם עומד עליהם, והיא עבודה; העמוד התיכוני, שרוב בניו ורוב בניו של בני אדם העוסקים בבנין העולם נתחמין עליו, ונחשב לחוט השדרה שבוכותו העולם קיים, כשכילם היה יצחק משתדל למצוא להם תיקון, לרומם את חיהם היוםימים ליום המעלה, כמרומו בקרא, ויצא יצחק לישון בשדה (ח"י), על עסקי שדה, הלך להתפלל על תיקון החיים של בעלי השדה, הכולל את כל צודי החיים התבוהים, והיא עבודה, מלאכה, עסק, משא ומתן, וכל שארי תכסיסי מלחמת החיים, שביי אדם כל בני איש לוחמים את לחמיהם, וכל צדכי פרוסה שלהם, ומבואר במשנה, על שלשה דברים

בית הלכות שחיטה סימן כה שמואל

וישחטו הסימן. אח"כ יעקרונו. אם דמות שתי השחיטות זו לזו כשרה. ואם השניה מאדמת יותר. פטולה (מחבר). כי שמא האורם הוא מחמת שהיה בה עדיין חיות. ול"ד למה שכ' לקמן סי' ל"ה. ט'. שמדמין אותה בהמה. לפי ששם האורם הראשון. טרפה. ע"כ אין מכלול לפנינו (ט"ז). ועכשיו. אין אנו בקיאין בבדיקה זו. הלכך בכל גונא אסור (מחבר).

(יט)

טבעת על הסכין שחט העוף כדרכו בהכשר. ואחר השחיטה מצא טבעת מהגדרת שלם על הסכין. כשר (מחבר). ויש מטריפין בזה. וכן עיקר ואין לשנות (דמ"א). אם נמצא מן הטבעת פחות מרובו על הסכין. או על הארץ פשיטא רכשה. שהרי אין כאן טרפות לגמרי. אף אם נעשה חתוכה על כ' ע"י דחיקת הסכין. ונראה צדדי הסכין אפי' אם ספק לנו אם הוא הרוב או לא. ניזיל לקולא מטעם ס"ס. ספק שמא לא היה הרוב. את"ל שהוא הרוב. שמא נעשה ע"י גלגול הגדרת. ופעם אחת בא לידי באחד ששחט אוזא. ומצא

אחד השחיטה על חוד הסכין טבעת אחת. דהיינו שהיתה חתוכה. ושני צדדי החתך על שני צדדי הסכין. והכשרתי. רבוה נראה ברוב. שלא ע"י דחיקת הסכין על הגדרת נקפצה חוליה א' ממקומה. שהרי נחתכה הטבעת. ואין לחוש שמא תחילה נדחפה ממקומה. ואח"כ חתך (ט"ז). דעת הש"ך נמצא על הארץ להחמיר אם נמצא על הארץ. ואפי' נחתך הטבעת

מצד אחד. ע"ש. ולענין דינא הגה כ"ס כזה החמיר התב"ש כ"ו. אמנם אם בדאי רק מיעוט הוא. יש להכשיר (בנמצא על הארץ או על הסכין) ואף להש"ך כו' בספק אחד יש להתיר כו' שמא אחד שחיטה נעקר (פמ"ג).

(ב)

שחיטת תרנגול השוחט תרנגול צריך ליוזר שירחוק רגליו בקרקע. או יגביהנו שלא ינעץ רגליו בקרקע. כדי שלא יעקור הסימנים (מחבר). וה"ה בכותל. ובקצת ספרים כתוב שלא ירחוק. והוא טעות סופר (ט"ז). ואם לא נזדרז ומצא אח"כ הסימן עקור. מ"מ לא היה אלא ספק (פמ"ג).

סימן כח

שצריך לברוק אחר השחיטה, וכו' ג' סעיפים.

(א) בדיקת הסימנים לאחר שחיטה. במשמוש. כראיה. אם לא בדק. תקופת אגודל על שיטוי כובע. לבדוק אחר שמוטה. אחד הגרמה. אם שחט באמצע הצואר. וזמן בדיקת הסימנים. (ב) לבדוק על ידי נוצה. (ג) נטל זאב בני מעים אחר השחיטה. והחזירם נקובים.

(א)

בדיקת הסימנים השוחט צריך שיברוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רובו. או שיראה בשעת שחיטה שהן שחוטין רובן (מחבר). כטור כתב בזה. אם רואה אותן שחוטין לפניו. א"צ יותר כו'. וכמהר"ל כתב בשם רבו באמת להחמיר.

שראו ונכון להעביר ידיו תוך חתך שחיטת בהמה להרגיש עם המשמוש. ששחט כראוי. דבראייה אין לבדוק יפה. רבית השחיטה מלא דם. עכ"ל. ופשוט דעל שחיטת רוב קאמר הגי' (ט"ז). ור"ל. דל"ת דאין צריך יותר רכתב הטור. קאי אהגרמה. שא"צ לראות אם לא הגרים. לז"א דאשחיטת רובן קאי כו' דאל"כ

א ח ל שחיטה ר ח ל

העולם עומד. על התורה ועל העבודה כו' (אבות). כי שלשה עמודים אלה. השחלמו בהם שלשה אבות. אברהם איש החסד. תיקן עמוד ג"ח. יצחק תיקן עמוד העבודה. יעקב תיקן עמוד התורה. כמו שדרשו. יושב אוהלים. אהלי שם ועבר (תורת אבות). ועל גורל יצחק נפל לתקן את בעלי עבודה זו. להדרם ולדרמם למדויגת דם ונשא. ותכונת יצחק מרומות בתורה. כתיב. ויגדלו הנערים. ויהי עשוי איש יודע צד יצחק. עמוד העבודה איש שדה. ויעקב איש תם יושב אהלים (תולדות). שני סוגים הם בתכונת בני אדם. איש שדה. המרמו להמון עם. עם הארץ. ויושב אהל. הוא הבן תורה וכן מדע. ויאהב יצחק את עשוי כי ציד כפיו (שם). כי כפיו של יצחק. ציד תמיד. כל היום יתאוה לכולל את הציד. ותמיד הוא כפיו לא יאכל דבר אחר. והוא המביא לו כו' (דמכ"ז). וצריכים להודות שההמון עם. האיש שדה הוא היסוד

איך חולק על אביו הראש שהצריך לבדוק אחר הגרמה. ע"ש. ובמהר"ל משמע שאין לסמוך על דאיית עין (פמ"ג).

ואם לא ראה שרובן שחוטין, אסור לא בדק (מחבר) והיו נבילה, דבהמה בחייה בחוקת איסור עומדת. ואינה ניתרת עד שיודע לך שנשחטה כראוי. ש"ס (ש"ך). פי' ודאי כל ספק השקול אוקמיה אחוקה, וכן משמע מרמב"ם בפ"א ה"ל שחיטה. הרי זה נבילה, ומשמע דהיה ודאי. ואינה ש"ס כתב, להרמב"ם היה ודאי נבילה, ולוקה משום נבילה, ולא לסמא במשא. ויראה כוונתו, דכל מה שהיתה עומדת בחייה, כן עכשיו. דהוי לקי משום אכר מן החי. ה"ה עכשיו כו' (פמ"ג). ונהגו לבדוק בדרך זה.

א' הקשה איך אנו סומכין על תוקף אגודל, דלמא המיעוט מדולדל ולא יצא לחוץ כו'. וזה יפה הקשה כו'. וצריך לומר, דמלתא דלא שכיחא הוא שיהא המיעוט מדולדל, וכיון דלא היה מיעוט המצוי, תו לא מחמירין (פמ"ג). ויש מי

אחר הגרמה שאומד שצריך לראות שהם שחוטין במקום שחיטה. בלא הגרמה (מחבר). דבעיקור אין צריך לבדוק אחריו. דסמכינן על רוב שאין בהם עיקור (הרא"ש). ונראה הא דצריך לבדוק אחר הגרמה, דשכיח הוא בשוחט סמוך לראש. שיגרם חוץ למקום הכשר (ט"ז).

שחט באמצע הצואר והיינו בשחט סמוך לראש. ולא באמצע

הצואר דרחוק הוא שיגרם. כן כתב התב"ש. ושמ"ח סיים, אם שחט סמוך לראש ולא בדק, הוי ספק נבילה, ולא ידענא אמאי לא ודאי. שכל ספק השקול ואיכא חוקה, ודאי משי' לה. וכן כ' הוא ז"ל באות ג', דספק השקול ודאי משי' לה (פמ"ג).

זמן כדיוקה ויש לבדוק אחר זה קודם שיורוק העוף מידו, ואם לא

ברקו תחילה, בודק אח"כ, ולא חיישינן שמא ע"י הפירכוס נתרמה החתך (רמ"א). הג"ה זו צ"ל קודם ויש מי שאומר (ש"ך). לכאורה יראה דפליג אט"ז אות ג', דסובר הטעם שמא ישכח מלבדוק אח"כ, דלפי דבריו אין חילוק בין רובא להתגרמה, ה"ה אחר הגרמה צריך לבדוק קודם שיורוק מידו שמא ישכח. וא"כ בכיון עשה רמ"א כן, דכתב הג"ה זו כאן, לומר דקאי נמי אהגרמה, אלא סובר דהטעם דלכתחילה חיישינן שמא יתרחב כשיטת מהר"ו, דלא שייך זה בהגרמה אלא ברוב כו'. ויש בזה קולא וחומרא, לפי הט"ז. שמא ישכח

תקופת אגודל שתוקף אגודל על שיסוי כובע, ומתוך הדחק נפלטו

הסימנים לחוץ, ואו יכול לראות אם ישחטו רובן או אי עביר שמופח. כי אם לא יכנסו לפנים לאחר שהסיר אצבעו, הוי שמוטה וטרפה, מיהו אין צריך לבדוק אחר שמוטה, דסמכינן ארובא. כמו בשאר טרפות (רמ"א), ובספרי העלתי לכתחילה יש לבדוק גם אחר שמוטה, כדעת בה"ג, אלא דכריעבד אם לא בדק, מותר, ודמי לדיאה, כדלפני ס"י ל"ט, וה"נ שכיח לעשות שמיטה בשעת שחיטה, כדמשמע ממאי דאיתא בפ"ס ופוסקים, גבי השוחט תרנגול בסוף ס"י שלפני זה (ש"ך). תוכן כוונתו, דשמוטה היה עכ"פ מיעוט המצוי כמו סירכות הריאה לבדוק אחר שמופח ומש"ה צריך לבדוק. ומ"מ מ"ש דאנו אין אוסרין דיעבד, הא באין הפ"מ אוסרין בדיאה, ה"ה כאן יש לאסור באין הפ"מ, ואולי יש לחלק כו'. וראיתי להתב"ש.

א ה ל שחיטה ר ח ל

לקיום העולם, הוא הוון את הכל ומפרנס לכל, הוא המכין מזון, וכל צרכי הנברות, ויושבי האהל מתאווים לאכול את הציד שהם מכינים, ותמיד הוא מכין. ומגדור הנימוס והמוסד מחויבים אנהו, לא רק להודות, אלא גם להלל ולשבת, לברך ולקלט, ולתובנם ולבכדם כמו שעשה יצחק, כי היה מכיר טובת ה' וידע שאם אין קמח אין תורה, ואם לא ימצא מי שיכין צרכי אולם, לא יוכל להשבח אהל ללמוד תורה. וכדאי הוא הוכר, שבגלל המדע כבר יכירו את זאת, ויחליקו כבוד להמון עם, וכן עשה הלל, כשראה איך ת"ח מכינים לעמי הארץ ומיעוטם בעבודה, המשיל להם משל, ההרים אמרו לבקעות, כמה קטנים ואין חשוכים אחם, כמה גדול העולם, וכמה הם גורלכם עניינתם אינם רואים לא שדות ועיריים, ולא ערים וכפרים, אינם נהנים מקיו ומה השמש, על זה ענו הבקעות אם חודתם אתם לנו את העפר והחול איתן ככם, בעת שנתגדלתם להיות הרים, הייתם כמוני, וכיאר להם הלל ואמר, אם אחיכם לא יעבדו את השדות, כלינו כלוני כרעכם. ולכן כירך משה את וכולון, שפח וכולון בצאתך, ויש בכתבם, כהאליך, כי זה תלוי בזה (מדרש). אמר ר' שמעון בן לקיש, אומה זו כגפן נמשלה, ומורלות שבה אלו בעלי בתים, אישכלות שבה, אלו ת"ת, עליו שבה אלו עמי הארץ כו' (חולין, צ"ב), עלין סכנפים טובולין הרוח ומגינים על האשכלות שלא יכפ שרב, שמש ורוחות, כך עמי הארץ חורשין ויוורעין וקוצרין, מה שתלמידי חכמים אוכלין